

Den nationale strategi mod mobning

Førskole, skole og ungdomsuddannelser

**”Mobning er ikke kun et problem i skolerne,
men er et generelt samfundsproblem”**

Kvinde, repræsentant fra en offentlig myndighed i følgegruppen

“Ja, der er nogen der mobber,
og der er nogen der bliver mobbet.
Man bliver holdt udenfor,
der bliver gjort ondt (*fysisk vold*),
der er nogen der skubber,
der er nogen der hvisker og bagtaler,
der er nogen der taler om og gør grin med andre.

[...]

Det er mindre uden for skolen,
men det kan også ske via sociale medier”.

*Eksempel på elevrådssvar på spørgsmål udsendt
i forbindelse med strategiarbejdet*

Den nationale strategi mod mobning

Førskole, skole, fritidstilbud, ungdomsuddannelser

Beslutning om en national strategi

Under Inatsisartuts forårssamling i 2019 besluttede et enigt Inatsisartut, at der skulle udvikles en national strategi mod mobning. Uddannelsesstyrelsen har stået for udarbejdelsen af strategien, og arbejdet blev fulgt af en faglig følgegruppe.

I august 2022 blev strategien underskrevet og vedtaget. Dette hæfte præsenterer strategien i et kort format. Den fulde udgave findes på selvstyrets hjemmeside: https://iserasuaat.gl/nyheder/2022/08/ny-strategi-mod-mobning?sc_lang=da

Strategiens faglige baggrund og målgrupper

Strategien bygger på, at **mobning skabes socialt og rammer individuelt**. Konsekvenserne kan være meget alvorlige for trivsel og livsmod – ikke bare hos den og de der rammes af mobning – men for alle dem, der befinder sig i det mobbende miljø. Det antimobbende arbejde er derfor et fælles samfundsmæssigt anliggende. Strategien bygger ligeledes på viden og erfaring om, at mobning kan udfordres og minimeres af omgivelserne.

Strategien retter sig mod daginstitutioner, skoler, fritidstilbud, ungdomsuddannelser og elevhjem. Altså steder, hvor børn og unge er i miljøer af undervisning, pædagogik og udvikling. Det er vigtigt, at netop de pædagogiske læringsmiljøer, hvor børn og unge åbner sig mod verdens muligheder, er kendetegnet ved social anerkendelse, inddragelse og tolerance. Strategien forbinder derfor faglige bånd og spor mellem den antimobbende indsats og uddannelsesstedernes faglige indhold for at styrke den faglige trivsel.

Strategien låner viden fra nyere skandinavisk forskning i mobning og udstødelse, men har samtidigt indhentet erfaringer om mobning specifikt i vores land. Den allerede eksisterende viden er blevet suppleret med en etnografisk undersøgelse af erfaringer med fællesskabsudstødelse i Nord-, Vest- og Østgrønland. Dette etnografiske forarbejde har ført til, at den lokale forankring af indsatsen står særligt centralt i strategien.

Det kommunale og det nationale ansvar

Strategien står på to ben. **Det ene ben handler om det kommunale arbejde.** Kommunerne får ansvaret for at igangsætte lokale aktiviteter, samt understøtte institutioner og skolernes udvikling af antimobbende værdisæt eller mobbepolitik – herunder at inddrage forældregrupper. **Det andet ben er den nationale koordinering.** Her vil der blive tilbudt efteruddannelses tilbud til pædagoger og lærere, ligesom der vil blive udgivet fagligt materiale med vidensdeling om mobning og fællesskaber.

Digital mobning en del af det antimobbende arbejde

Det forventes, at såvel kommuner, institutioner, skoler, ungdomsuddannelser og de nationale myndigheder tager højde for, at antimobbearbejdet også indbefatter tiltag, der retter sig mod **digital mobning**. Der bør udvikles dialoger i alle samfundslag om sprog, tone og indhold af vores kommunikation på de sociale medier. Det gælder også beskeder mellem voksne i forventning om, at de er positive rollemodeller for digital omsorg og digitale hensyn i store som små fællesskaber.

Nanortallip atuarfia, 7.a, 2022

De konkrete opfordringer og anbefalinger

Lovgivning

Der anbefales følgende lovtiltag:

- Det gøres lovpligtigt for folkeskoler, efterskoler og ungdomsuddannelser at udvikle en skolepolitik for trivsel og mod mobning.
- I de lovpligtige elevmapper og handleplaner tilføjes antimobning og trivsel i grundlagsteksten for en hurtig indsats.
- Kommunalbestyrelserne forpligtes til at udvikle lokale planer for understøttelse af skolernes trivsels- og antimobbearbejde.

Tiltag der øger fagpersoners viden

Lærer- og pædagoguddannelserne samt pædagogikum på ungdomsuddannelserne opfordres til at implementere viden om mobning, gruppekultur og vilkår i deres studieordninger og forløb. Sideløbende hermed udvikles et direkte efteruddannelsesstilbud til pædagoger og lærere.

Håndsrækning til traumatiserede lærere og pædagoger

Nogle lærere og pædagoger der er hårdt ramt af traumatiserende baggrunde, kan have udfordringer med at fastholde overskud og tålmodighed i deres relationsarbejde med børn og unge. Omvendt udgør netop lærere og pædagoger den helt altafgørende professionsgruppe for udvikling af skolernes antimobbende værdier og aktiviteter. Lærere og pædagoger i alvorligt social- og mentalt underskud får tilbud om samtaleforløb, der kan bidrage til at genoprejs faglig stolthed og værdighed.

”Kammagiitta” tilgange til daginstitutioner, fritidstilbud og yngstetrinnet på skolerne

Det anbefales at ”Kammagiitta” tilgange til mobbeforebyggelse tages i anvendelse eller benyttes som inspiration, hvad angår de yngste børn. Det vil sige daginstitutioner, yngstetrinnet i folkeskolen samt fritidsordninger for yngstetrinnet. ”Kammagiitta”-aktiviteter retter sig mod kulturen og miljøet i og omkring børnegruppen, uden at udpege og udskamme enkelte børn. Endvidere anbefales det, at materialet får en stærkere grønlandsk tilgang. ”Kammagiitta” er udviklet af MaryFonden.dk i samarbejde med Uddannelsesstyrelsen. *Mary Fonden* er etableret af Hendes Kongelige Højhed Kronprinsesse Mary.

Undervisningsvejen

I skoler, efterskoler og på ungdomsuddannelserne anbefales det at der indtænkes og retænkes flere pædagogiske og didaktiske tiltag, der styrker skoletilhørsforholdet og fremmer den sociale fællesskabstrivsel. Det gøres fx ved mere kontekstbaseret undervisning og øget grad af elevdeltagelse. Formålet er at skabe mere skoleglæde som en byggesten til at få et stærkere tilhør til skolegang.

Elevhjem og kollegier

De børn og unge der må rejse til andre byer, bor fx på elevhjem og kollegier. Disse hjem, der erstatter det familiære hjem for en tid, er vigtige baser for den gode trivsel, og kan være vigtig brobygning for den unges relationsopbygning til andre unge. Personale på elevhjem og kollegier opfordres til at tage del i det antimobbende arbejde, og vise interesse for de unges sociale trivsel både i elevhjem/kollegie og på deres uddannelsessteder.

Forældre involveres

Det tilrådes at forældregrupper involveres i det lokale arbejde med anti-mobbepolitik og antimobbeaktiviteter på institutioner og skoler. Forældre i daginstitutionernes ”brugerforsamlinger” – og forældrevalgte skolebestyrelsesmedlemmer opfordres i særlig grad til at igangsætte forældrearbejde, der støtter op omkring tolerance, respekt og forståelse på tværs af forældre og børn.

”Sidevinger” og særligt om kommunikation til ungdom

Der skal lyde en opfordring til at det vigtige kulturelle liv i børn og unges fritid involveres i arbejdet lokalt og nationalt med at forebygge og nedbringe mobning. ”Sidevinger” har vi kaldt denne indsats – i betydningen ”opdrift”. Musik-, sport- og kunstmiljøer inviteres til at tænke med i udtryk og aftryk der kan understøtte tolerante og inviterende fællesskaber.

Nogle unge løsriver sig fra voksensamfundets normer for at blive uafhængige, hvilket kan betyde at generelle informationstiltag om mobning kan blive mødt med afstand eller manglende interesse. Omvendt er der brug for unge som engagerer sig i tematikken, så de kan inspirere deres yngre familiemedlemmer og venner. Derfor tilrettelægges specifikke kommunikationstiltag målrettet og i samarbejde med ungemiljøerne.

Tidsoversigt

Strategien tager de første skridt i praksis ved skolestarten i august/september 2022. Årene 2022-2025 anses som implementeringsår, hvor arbejdet udvikles og gøres kendt. I 2025 evalueres den foreløbige indsats med henblik på justeringer.

Qeqertarsuaq, meeqqerivik Kuluk - Puisseerarmiut, 2022

Det handler om værdier

I den nordiske mobbeforskning kan der zoomes ind på fire vigtige grundforståelser, som indgår i den nationale strategi som værdibaserede afsæt. Det gælder følgende forståelser:

- Mobning er fællesskabsudstødelse.
- Mobning gror især i sociale miljøer med manglende sammenhængskraft.
- Alle kan blive ramt af mobning og ensomhed.
- Mobning kan udfordres og minimeres derfor er det vigtigt at gribe ind.

At tage afsæt i disse faglige grundforståelser betyder, at det er uforeneligt med den nationale strategi mod mobning at marginalisere, udstille og udskamme børn og unge, der er eller har været direkte involveret i konkrete mobbesager, enten som udøver af mobning eller som offer for mobning. Det udelukker ikke, at der kan stilles krav til individer om at stoppe med mobbende handlinger, men det betyder at man som udgangspunkt interverner pædagogisk og ikke-ekskluderende. Det er ligeledes uforeneligt med strategien, at mobningens årsager alene kobles med barnets personlighed, baggrund og hjem uden at medtage institutions- og skolekontekst i interventioner og tiltag. Desuden betyder de nævnte grundforståelser, at alle aktører i og omkring institutioner, skoler og ungdomsuddannelser støttes i at forebygge mobning og gribe ind, når andre skubbes ud af fællesskabet. Det gælder både at gribe ind som enkeltperson (*jeg*), og at grupper (*vi*) arbejder for at højne tolerance og respekt i det lokale miljø.

Der opfordres til, at daginstitutioner, skoler, fritidstilbud, ungdomsuddannelser samt lærer- og pædagoguddannelser som kommunalbestyrelser, lokale foreninger og kulturenheder tager strategien til sig og udvikler tiltag, aktiviteter og udtryk der indgår i arbejdet for at flere børn og unge trives bedre uden isolation og udstødelse.

Majoriaq Maniitsoq, 2022

Liv 13 år, 2022

Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfik
Uddannelsesstyrelsen